

Handläggare: Henrik Lilliehöök
Tfn: 08-50846557

Renhållningsnämnden

Handlingsplan för matavfallsinsamling

Förslag till beslut

1. Handlingsplanen godkänns.

Marita Söderqvist
Stf Förvaltningschef

Anita Tärnström
Avdelningschef

Bakgrund

Renhållningsnämnden antog den 3 december 2003 en strategi för insamling och behandling av organiskt avfall där målet är att samla in och återvinna genom biologisk behandling minst 35% av den organiska delen i hushållsavfallet från hushåll och verksamheter.

För att uppfylla målen i Stockholm stads miljöprogram samt delmålen från regeringens kretsloppsproposition behövs en handlingsplan för insamling och behandling av organiskt avfall utarbetas.

Mål

Förvaltningens mål sätts utifrån de förutsättningar som ges i Stockholms stads miljöprogram samt i kretsloppspropositionen, om dessa förutsättningar ändras måste även förvaltningen ta ställning till eventuella förändringar.

Effektmål

- Att till år 2010 skall minst 35 % av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och livsmedelsbutiker i Stockholm stad återvinnas genom biologisk behandling.

Avfallsmängder

Idag insamlas och behandlas utsorterat matavfall på flera olika sätt inom Stockholm stad. I Hammarby Sjöstad samlas matavfall in via mobil sopsug från ca 3 000 hushåll vilket behandlas med kompostering hos SRV Återvinning. Från drygt 300 villor inleddes under juni 2005 insamling av matavfall i kärl som även detta komposteras hos SRV Återvinning. Slutligen hemkomposterar ca 3 200 villor sitt matavfall.

Matavfall samlas även in från restauranger. Idag sorterar drygt 70 restauranger ut sitt matavfall och lämnar det till biologisk behandling. Avfallet körs till SRV där det rötas på Ecoferms anläggning och blir till biogas och biogödsel. Matavfallsinsamlingen befinner sig nu i ett expansivt skede med anledning av att det skickats ut erbjudande till nästan 700 restauranger om att gå med i insamlingen. Ca 10 % av dessa restauranger har visat intresse och en inventering av dem pågår. Insamlingen från dessa kommer att påbörjas under januari 2006.

Det pågår även ett projekt med målet att visa möjligheten att samla in förbehandlat matavfall från restauranger där ca 20 livsmedelslokaler förväntas delta. Idag pågår diskussioner med flera restauranger och skolor och de första anläggningarna är på väg ut.

Inom Stockholm hämtas utsorterat matavfall även från ca 65 livsmedelsbutiker där avfallet behandlas på SRV:s komposteringsanläggning i Sofielund.

För att nå målet i kretsloppspropositionen med att 35 % av matavfallet behandlas biologiskt, krävs att det samlas in ca 32 000 ton utsorterat matavfall.

God kvalitet uppnås lättast på det matavfall som sorteras ut från restauranger. Därför bör tyngdpunkten av insamlandet ligga på denna insamling. Maximal insamling av matavfall från restauranger ligger troligtvis på ca 50 % vilket skulle innebära ca 15 000 ton.

Från livsmedelsbutiker beräknas ca 4 000 ton matavfall av relativt god kvalitet kunna samlas in. Idag samlas ca 1 000 ton matavfall från livsmedelsbutiker in och behandlas biologiskt.

		Idag		Mål	
Avfallslämnare		Total mängd (ton matavfall)	Biologisk behandling år 2005 (ton)	Biologisk behandling år 2006(ton)	Biologisk behandling år 2010 (ton)
Hushållen	Villor	10 000	20	750	4000
Flerfamiljshus		50 000	200	500	10 000
Hemkompost			Ca 500	Ca 500	Ca 750
Restauranger		30 000	1 400	2 500	15 000
Livsmedelsbutiker		6 000	1 100	2 000	4 000
Totalt		96 000	2 700		33 000

Det behövs även insamling av matavfall för biologisk behandling från hushållen. För att få en tillräckligt god kvalitet på materialet bör insamlingen inledningsvis vara frivillig. I förslaget till 2006 års taxa blir det fördelaktigt att sortera ut matavfall då hämtning från hushållen kommer att ske kostnadsfritt och från verksamheter till en lägre kostnad. Detta kommer att förbättra förutsättningarna att få med många i insamlingen.

I ett första steg behövs det sorteras ut ca 10 000 ton matavfall från flerfamiljshus. Detta skulle innebära insamling från ca 100 000 hushåll i flerfamiljshus.

Det behövs också behandlas ca 4 000 ton matavfall från villor varav ca 750 ton skulle kunna ske genom hemkomposter. För att uppnå detta behöver ca 25 000 hushåll vara med i insamlingssystemet och ca 5 000 hushåll som hemkomposterar.

Med dessa insamlingsmängder skulle Stockholm kunna uppnå kretsloppspropositionens mål.

Strategi

Insamling

Idag finns ett insamlingssystem för matavfall från restauranger som sedan år 1995 fungerat utmärkt. De senaste åren har antalet deltagande restauranger fördubblats. Förvaltningen räknar med att kunna fortsätta utöka insamlingen för att vid år 2010 kunna samla in ca 15 000 ton. För att

lyckas med detta behövs kraftfulla satsningar på att sälja in systemet till nya restauranger och utökningshastigheten behöver snabbas på. Detta avfall ska ha så god kvalitet att slutprodukterna biogödsel och biogas kan utnyttjas till ekologisk odling och fordonsbränsle.

Förvaltningen kommer även att titta på insamling från restauranger av matavfall med lite sämre kvalitet där kraven på slutprodukten är lägre. I ett miljömiljardsprojekt kommer förvaltningen att genomföra försök med en skruvpress för förbehandling av matavfall. Detta innebär att matavfall med sämre kvalitet kan behandlas genom att vid förbehandlingen pressa matavfallet så det blir en flytande del som kan rötas och en fast del som beroende på renhet kan komposteras eller förbrännas. Skulle detta projekt falla väl ut kan stora delar av det matavfall som samlas in från hushållen och av andra sämre kvalitéer kunna rötas istället för komposteras som det görs idag.

För att samla in matavfall från flerfamiljshushållen finns ett stort antal insamlingsmetoder. Förutsättningarna är olika för varje hushåll att sortera ut matavfall. Detta kan medföra att Stockholm kommer att behöva olika insamlingssystem för olika områden eller fastighetstyper.

Under 2006 kommer insamlingen av matavfall med stationär sopsug att inledas för boende i delar av Hammarby Sjöstad, ca 1 000 lägenheter kommer att anslutas under 2006. Erfarenheter från denna insamling får ligga till grund för eventuell insamling från Norra Hammarbyhamnen där ca 2 000 lägenheter då får möjlighet att sortera ut matavfall.

Under januari 2006 kommer förvaltningen utöka insamlingen av matavfall från flerfamiljshus med insamling av matavfall i kärl från ca 15 flerbostadsfastigheter med ca 1 500 lägenheter under en kortare försöksperiod till april. Därefter kommer det vara möjligt för alla fastigheter som har möjlighet att hantera kärl att vara med och sortera ut matavfall. Under 2006 beräknas ca 500 hämtställen starta med utsortering av matavfall vilket bör motsvara ca 10 000 lägenheter. Information kommer under 2006 skickas ut till fastighetsägare om möjligheten att sortera ut matavfall.

Försöket med insamlingen av matavfall från villor som startade under 2005 har fallit väl ut och kommer utökas till hela staden i samma takt som för två veckors hämtningen. I en första omgång förväntas ca 15 % anmäla sig vilket skulle motsvara ca 5 000 villor. För täckningsgrad högre än 15 % behövs intensiv marknadsföring och det arbetet planeras för 2007 när insamlingssystemet varit i drift stor skala under ett år.

Behandling

Förvaltningen anser att man vid behandlingen av matavfall bör sträva efter att så stor del av näringsämnen och energiinnehållet tas tillvara på ett så effektivt sätt som möjligt.

Eftersom matavfallet uppvisar stora skillnader i kvalitet, beroende på avfallslämnare och hämtsystem, bör även behandlingen diversifieras.

Det bör finnas ett behandlingsalternativ där slutprodukterna biogödsel och biogas håller högsta kvalitet och kan utnyttjas till ekologisk odling samt fordonsbränsle.

Det kan även tänkas finnas ytterliggare behandlingsalternativ för matavfall som håller sämre kvalitet där kraven på slutprodukterna är lägre, t.ex. rötning, där biogasen fortfarande används men biogödslet går till t.ex. jordförbättring.

Vid de olika behandlingsalternativen bör samarbete med samtliga aktörer i hanteringskedjan finnas. Förvaltningen ska arbeta aktivt så att respektive aktörs krav uppfylls. Under hösten föreläggs nämnden ett förslag till långsiktig behandlingsstrategi för matavfallet.

Då det är stor brist på biologisk behandlingskapacitet i stockholmsregionen bör förvaltningen medverka till att intressanta behandlingsmetoder utvecklas. Diskussioner förs med befintliga aktörer på marknaden som t.ex. Stockholm Vatten om hur stadens behandlingsbehov skulle kunna uppfyllas. Mottagarna för slutprodukterna, t.ex. bönderna måste vara med under utvecklingen av behandlingsalternativen.

Under december 2005 påbörjas en upphandling av differentierade behandlingsmetoder för matavfall och den/de nya anläggningarna beräknas ta emot matavfall från och med maj 2006.

Hemkompostering är en behandlingsmetod som idag finns inom staden. Vid valet av insamling av matavfall från hushållen bör hemkompostering räknas som ett komplement till ett gemensamt insamlings- och behandlingssystem. Förvaltningen kommer att utvärdera lämpliga styrmedel för att få en fungerande och hygienisk hemkompostering, samt öka informationsinsatserna mot villor angående kompostering.

För att uppnå målet med biologisk behandling av 35 % av matavfallet måste det ske en kontinuerlig bearbetning av samtliga kunder (restauranger, livsmedelsbutiker, flerfamiljshus och villor). Det krävs ett aktivt arbete för att uppnå varje års mål för insamling av matavfall för att uppfylla till det övergripande målet 2010.

Resurser

För att kunna genomföra dessa utökningar bedömer förvaltningen att det krävs ytterliggare tre tjänster.